

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopyyntö 15.6.2022 (VN/13862/2022)

RUOKAVIRASTON LAUSUNTO KOSKIEEN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA EDUSKUNNALLE LAEIKSI MAATALOUDEN RAKENNETUISTA ANNETUN LAIN, POROTALOUDEN JA LUONTAISLINKEINOJEN RAKENNETUISTA ANNETUN LAIN JA KOLTTALAIN SEKÄ ERÄIDEN NIIHIN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Ruokavirastolta lausuntoa koskien hallituksen esitysluonnosta eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain ja kolttalain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan mm., että investoinnin voisi aloittaa omalla riskillä heti, kun hakemus on vireillä ja että haku olisi maataloudessa mahdollista vain sähköisellä Hyrrä -järjestelmällä. Lisäksi nuoren viljelijän aloitustukeen lisättäisiin myös mahdollisuus hakea valtiontakausta. Nuoren viljelijän aloitustukea maksamista pitäisi tuen saajan hakea erikseen. Myös ammattitaitovaatimus poistettaisiin eräistä tukikohteista.

Ruokaviraston huomiot:

Laki maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta

Lain 4 §:n maatalon määritelmää ehdotetaan lakiluonnoksessa muutettavaksi niin, että 2 kohdassa ainoastaan viitattaisiin maataloustukirahaston ja maaseuturahaston strategiasuunnitelmien sääntöihin sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiin. Ruokavirasto kuitenkin katsoo, että maatalon määritelmä pitäisi kyseiseen pykälään kirjoittaa siten, että siitä selviäisi suoraan, mitä rakennetuessa maatalolla tarkoitetaan.

Lain 6 §:ään (nuoren viljelijän aloitustuki) ehdotetaan lisättäväksi yhdeksi tukimuodoksi myös valtiontakausta. Ruokavirasto uskoo, että aloitustuen yhteydessä myönnettävä valtiontakausta parantaa suurten maatalonjen sukupolvenvaihdoksia, jos myönnettävän takauksen määrä on riittävän suuri.

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

Lain 8 §:stä poistettaisiin ammattitaitovaatimus, jos kyseessä on ympäristön tilaa ja kestävä tuotantotapaa edistävä investointi, maatalojen energiainvestointi tai eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta edistävä investointi. Ruokavirasto pitää muutosta hyvänä. Tämä vähentää liitteiden pyyntiä ja sujuvoittaa osaltaan päätöksentekoa.

Lain 13 §:ssä esitetään muutosta siten, että tuen saaja voisi omalla riskillä aloittaa investoinnin heti sen jälkeen, kun hakemus on tullut vireille. Nykyisellä rahoituskaudella tuen saaja on joutunut odottamaan myönteistä tukipäätöstä ennen kuin on voinut aloittaa investoinnin. Ruokaviraston mielestä muutos on hyvä. Varsinkin esimerkiksi salaojitusinvestoinneissa vuoden loppupuolella jätettyihin hakemuksiin on pitänyt soran hankintaa ja sen ajamista pellolle odottaa loppukeväälle asti, jolloin ajoja ei ole pystytty tekemään roudan aikana. Myös tuotantorakentamisissa on jouduttu odottamaan pohjatöiden tekoa pitkälle loppukevääseen, jotta rakennusalue on ehtinyt sulaa riittävän hyvin. Nämä ovat hidastaneet investoinnin aloittamista ja investointi on kestänyt turhan kauan. Tietysti tuen hakijan on tiedostettava, että päätös voi olla myös kielteinen.

Lain 18 §:ssä ehdotetaan, että valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 240 miljoonaa euroa. Korotus olisi tuntuva, mutta tarpeellinen, koska rakentamisinvestointien kokoluokat ovat kasvaneet tuntuvasti. Muutoksella voidaan varmistaa, että suurissakin hankkeissa luottolaitokset ovat valmiimpia rahoittamaan maatilaa. Tämä vaatii myös takauksen enimmäismäärän nostamista oleellisesti yksittäistä investointia kohti.

Lain 20 §:ää muutettaisiin siten, että jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan ns. pysyvyysvaatimuksen aikana, ei tuen saajan tarvitse luovutukseen pyytää lupaa viranomaiselta. Esimerkiksi maatalan yhtiöittämisen yhteydessä on lupaa pitänyt erikseen pyytää, vaikka todellisuudessa hallinta- ja omistusoikeus on pysynyt samoilla henkilöillä. Muutos vähentää byrokratiaa ja omalta osaltaan nopeuttaa päätöksentekoa. Pykälän toiseksi viimeinen momentti, onko tuo 30.000 euroa oikea? Pitäisikö linkittää kansallisiin kynnysarvoihin? (Esim. tavarat, palvelut 60.000, rakennusurakat 150.000 nykyisin) Momentin sisältö on epäselvä?: Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, miten hankinta on toteutettava, kun 1 momentissa tarkoitetut EU-kynnysarvot eivät ylity, sekä niistä 30 000 euron ylittävistä hankinnoista, joista voidaan jättää ilmoittamatta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoittamis- ja hankintamenettelyistä sekä säilytettävistä hankinta-asiakirjoista.

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

Lain 29 §:ää muutettaisiin, siten, että tukea voisi ainoastaan hakea sähköisesti verkkopalvelussa (Hyrrä-järjestelmä). Ainoastaan erityistapauksissa Ruokavirastolla olisi mahdollisuus antaa määräys myös muunlaisesta hakumahdollisuudesta. Ruokaviraston mielestä muutos olisi erittäin hyvä, koska muutos nopeuttaisi ja sujuvoittaisi päätöksentekoprosessia.

Lain 35 ja 36 §:issä esitetään, että aloitustuen maksamista tuen saajan pitäisi itse hakea. Tällä hetkellä avustus maksetaan viranomaisen puolesta joko maaliskuun tai lokakuun viimeisenä päivänä. Jatkossa tuen saaja voisi itse määrittellä, milloin tuki maksetaan ja ajoittaa tuen maksua niille kuukausille, milloin tukea eniten tarvitsee. Edelleenkin avustus maksettaisiin kahdessa eri erässä. Koska avustuksen maksamista ja nostoluvan hakemista haetaan vain sähköisellä Hyrrä-järjestelmällä, ei Ruokaviraston ole tarpeellista antaa määräystä lomakkeista samalla tapaa kuin aikaisemmin, jolloin sanamuotoja on syytä muuttaa siten, että Ruokavirasto voi antaa määräyksiä kyseisistä asioista.

Lakiehdotuksen 45 a §:n perusteluissa viitataan valtiovastuslain 20 §:ään, jonka osalta todetaan, että se ”vastaavan säännöksen puutteessa koskee myös maaseuturahastosta myönnettyjä tukia. Koska tuen myöntäjät eivät aina huomaa tarkastaa valtiovastuslain soveltuvuutta myös rakennetukien tukijärjestelmiä toteutettaessa, jollei hallinnon omassa lainsäädännössä erikseen siihen viitata, sen säännökset saattavat jäädä tukihallinnossa soveltamatta.”. Jos valtiovastuslain 20 § koskee maaseuturahastosta rahoitettuja tukia, onko sama asia tarpeen ehdottaa säädettäväksi maaseuturahastosta rahoitettuja tukia koskevassa lainsäädännössä? Jos HE:n perusteluissa otetaan kantaa valtiovastuslain yhden pykälän soveltamiseen maaseuturahaston tukiin, olisi hyvä tuoda esiin myös muut yleislain maksamisen lopettamista ja takaisinperintää koskevat pykälät, joita sovelletaan erityislain pykälien ohella maaseuturahaston tukiin (esim. valtiovastuslain 21 § 1 mom. 6 kohdassa säädetään takaisinperintäperusteista konkurssin lisäksi koskien ulosottoa, selvitystilaa, yrityssaneerausmenettelyä ja velkajärjestelyä). Harkittavaksi pykäläperustelujen tarkistaminen näiltä osin.

Lakiehdotuksen 46 §. Muutettavaksi ehdotetun lain toimeenpanossa on ilmennyt epäselvyyksiä siinä, mistä ajankohdasta lukien korkotuen maksaminen lopetetaan ja mihin ajankohtaan asti korkotukea maksetaan. Onko kyseinen ajankohta lopettamisperusteen syntyminen vai lopettamista koskevan päätöksen tekeminen? Harkittavaksi, onko lakiehdotuksessa tarpeen ehdottaa säädettäväksi erikseen korkotuen maksamisen lopettamisen ajankohdasta. Tuen maksamisen lopettamista ja takaisinperintää koskevan sääntelyn ollessa vastaavan sisältöistä kuin ehdotetussa 50 §:ssä kehittämistukilaissa, molempien ehdotettujen pykälien yksityiskohtaisten perustelujen olisi syytä olla mahdollisimman yhtenäiset toimeenpanon ongelmien välttämiseksi. Samoin kyseisissä

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

pykälissä käytettävien ilmaisujen osalta (maksamisen lopettaminen vs. maksun lopettaminen, ks. myös 50 §).

Lakiehdotuksen 50 §. Toimeenpanon kannalta perustelussa olisi hyvä avata, mitä tarkoitetaan pykälän 2 momentin ilmaisulla ”ilman aiheetonta viivytystä” (ks. esim. valtionavustuslaki, HE 63/2001 vp. 28 § ja TEM HE 47/2021 vp. 35 §).

Ehdotettu 51 a §:n 1 mom. viittauksineen 14 b ja 46 §:ään on vaikeaselkoinen ja tulkinnanvarainen kokonaisuus ja tulisi todennäköisesti johtamaan alueellisesti eriäviin käytäntöihin ja siten tuen saajien eriarvoiseen kohteluun tuen takaisinperinnän yhteydessä. Takaisinperittävän määrän korotus edellyttää arviointia takaisinperintäperusteen olennaisesta vaikutuksesta tai ilmeisestä tarkoituksesta (tahallisuus tai tuottamus?), minkä toteennäyttäminen ja perustelu on haastavaa käytännön toimeenpanossa.

Ehdotettu 51 a § viittauksineen sisältää useita kohtia, joiden sääntely olisi ainakin osittain päällekkäistä. Esimerkiksi 51 a §:n 1 mom. 2 kohdassa viitatussa ehdotetussa 14 b §:ssä säädettäisiin tilanteista, joissa tukea ei voida myöntää, mutta myös 46 §:n 1 mom. 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi velvollisuudesta tuen takaisinperintään, jos tuen myöntämisen edellytykset eivät ole täyttyneet. Käytännössä molemmat ehdotetut lainkohdat siis säätäisivät samasta tilanteesta ja takaisinperintäperusteesta, mutta perusteen vaikutuksen ja sen tarkoituksen arvioinnin perusteella takaisinperittävää määrää olisi korotettava. Ehdotettua 51 a §:n 1 mom. 2 kohtaa kuitenkin sovellettaisiin vain silloin, kun maksamisen yhteydessä on tullut ilmi lakiehdotuksen 46 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu takaisinperintäperuste, eli kun tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Toisaalta myös ehdotetun 51 a §:n 1 mom. 1 kohdassa takaisinperinnän korotusta edellytettäisiin, jos tuen hakija on olennaisissa kohdin johtanut harhaan tuen haussa tai maksamisessa, mutta tämä lainkohta tulisi sovellettavaksi vain silloin, kun kyseessä on ehdotetun 46 §:n 1 mom. 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu takaisinperintäperuste, eli tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet tai tuen ehtoja ei ole noudatettu. Yleisesti hallinnollisia sanktioita koskevan sääntelyn tulisi olla tarkkarajaista ja täsmällistä ja säännösten tulisi antaa sääntelyn kohteena oleville tahoille riittävän ennustettavuuden sanktioiden määräämisestä.

Ehdotetun 51 a §:n 1 mom. johdantokappaleen mukaan takaisinperittävän määrän korotus on kertaluonteinen. Tuen takaisinperintäpäätöksiä voidaan kuitenkin tehdä useampia samalle tuen saajalle ja ne voivat kohdentua eri tukipäätöksillä myönnettyihin tukiin. Tämän vuoksi pelkkä ”korotus” on parempi ilmaisu. Lisäksi ehdotetun pykälän nimen (ja luvun nimen) tulisi vastata sen sääntelyn sisältöä, eli edellytyksiä, joiden täytyessä

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

takaisinperittävää määrää on korotettava, esim. *Takaisinperinnän korottaminen*. Termiä *hallinnolliset seuraamukset* on käytetty yleensä silloin, kun kyse on varoittavista, väärinkäytösyrityksiä ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä, kuten myönnetyn tuen epääminen, alentaminen tai peruuttaminen osaksi tai kokonaan. Tuen takaisinperintäpäätös tehdään, kun selvä väärinkäytöstilanne on jo todettu. Tällöin takaisinperinnän korotus ei ennaltaehkäise jo tapahtunutta väärinkäytöstä, vaan lisää väärinkäytöksen vuoksi takaisinperittävää määrää. Tuen takaisinperintää tai sille perittävää vuotuista korkoa ei ole pidetty rangaistusluonteisena hallinnollisena seuraamuksena, vaan lähinnä perusteettomasti saadun edun palautuksena. Takaisinperinnässä on lähtökohtaisesti kyse siitä, että maksetut tuet tarkistetaan jälkikäteen vastaamaan sitä, millä tavalla tuen saaja on toiminnassaan täyttänyt myönnettyjen tukien maksamiselle asetetut ehdot.

Ehdotetun 51 a §:n 1 mom. 2 kohdassa viitataan lakiehdotuksen 14 b §:n 1 mom. 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun tilanteeseen, joka on tullut ilmi tuen maksamisen yhteydessä. Jos väärinkäyttö on tullut ilmi tuen maksaisen yhteydessä, tuen maksavan viranomaisen tulee ottaa tämä huomioon tuen maksuhakemuksen käsittelyssä ja tarvittaessa päättää tuen maksamatta jättämisestä. Kun tuen maksava viranomainen ottaa huomioon maksamisen yhteydessä ilmi tulleen väärinkäytöksen ja varmistaa, ettei tukea makseta kuin tukikelpoisuuskriteerit täyttävälle menoilta, on tuen takaisinperintäkin tältä osin tarpeellista. Jos tuen maksava viranomainen ei puutu asianmukaisesti maksamisen yhteydessä ilmi tulleet väärinkäytökseen, kyseessä lienee viranomaisen virhe. Horisontaalasetuksen 59 artiklan 5 kohta kuitenkin asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden varmistaa, ettei seuraamuksia määrätä, jos noudattamatta jättäminen johtuu toimivaltaisen viranomaisen tai muun viranomaisen virheestä ja henkilö, jota hallinnollinen seuraamus koskee, ei olisi voinut kohtuudella havaita kyseistä virhettä. Tulisi pohtia, johtaako ehdotettu sääntely käytännössä siihen, että takaisinperittävää määrää voitaisiin korottaa viranomaisen virheen vuoksi?

Tuen takaisinperinnän taustalla voi olla myös rikosoikeudellisesti sanktioitu toiminta, kuten avustuspetos tai konkurssiin liittyvä rikos. Kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutumiseksi tulisi pohtia, voidaanko takaisinperinnän korotus katsoa rangaistusluonteiseksi seuraamukseksi. Esim. seuraamusmaksujen osalta on katsottu, että tällöin lakiin tulisi ottaa säännökset rikosoikeudellisen ja hallinnollisen seuraamuksen välisestä suhteesta. Samoin hallinnollisia sanktioita koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa olisi aina erikseen ratkaistava, minkä ajan kuluessa rikkomuksesta toimivaltaisella viranomaisella on mahdollisuus ryhtyä sanktion määräämisen edellyttämiin toimenpiteisiin ja millaisten menettelyjen ja ehtojen mukaisesti hallinnollisen sanktion täytäntöönpano toteutetaan.

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

Ehdotetun 51 a §:n 2 mom. mukaan korotus on 10 prosenttia takaisinperittävästä määrästä ja maksettavaksi määräämättä voidaan jättää enintään 100 euron korotus. Lakiehdotuksen 46 §:n 4 momentin mukaan takaisinperimättä voidaan jättää määrä, joka on enintään 100 euroa ilman korkoja. Tällöin seuraamusta sovellettaisiin 51 a §:n 1 mom. tarkoitetuissa tilanteissa vain, kun takaisinperittävä määrä on yli 1.000 euroa. Euromäärältään tätä pienempiä takaisinperintäpäätöksiä tehdään jatkuvasti, joten olisi pohdittava onko ehdotetulla säännöksellä tältä osin väärinkäytöksiä ennalta ehkäisevää vaikutusta.

Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamisesta

Osa maatalouden rakennetukilakiin esitetyistä ehdotusmuutoksista koskee myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukilakia, eikä Ruokavirastolla ole näihin kohtiin enempää huomautettavaa.

Takaisinperinnän yhteydessä maksettavan koron (99 ja 100 §) osalta Ruokavirasto toteaa nykytilan mukaisen sääntelyn poikkeavan muista CAP-laeista. Ruokavirasto katsoo, että tältä osin sääntelyn tulisi olla yhtenäistä muiden CAP27 -lakiehdotusten korkosääntelyn kanssa (47 § rakennetukilaissa, 51 § kehittämistukilaissa ja 42 § toimeenpanolaissa), koska poikkeava sääntely aiheuttaa lisäkustannuksia ja -työtä tietojärjestelmien kehittämisessä ja saatavien perinnässä.

Laki kolttalain muuttamisesta

Ruokavirastolla ei ole huomautettavaa kolttalain muuttamisesta.

Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta

Ruokavirastolla ei ole huomautettavaa kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta.

Osastonjohtajan sijaisena yksikönjohtaja

Heli Pöyhönen

Maaseudun kehittämisosasto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.7.2022

3945/00.00.01.00.00/2022

Lakimies

Maarit Sieppi

Tiedoksi

Maaseutulinja/Matti Puolimatka
Maaseudun kehittämisosasto/Raisa Ikonen
Maksu- ja jatkotoimenpideyksikkö/Riitta Tevaniemi
Maatalousosasto/Jukka Pekonniemi

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7